

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum conueniat sibi secundum humanam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Deus, non sedet ad dexteram Patris. ¶ 2 Præf. Mar. vii. dicitur, q̄ dominus Iesus assumptus est in cœlum, & sedet a dextris Dei, Christus autem non est assumptus in cœlum, secundum q̄ Deus. ergo etiam neque, secundum q̄ Deus, sedet a dextris Dei.

¶ 3 Præf. Christus, secundum q̄ Deus, est æqualis patri & Spiritui sancto. ergo si Christus, secundum quod Deus, sedet ad dexteram Patris, pari ratione & Spiritus sanctus sedebit ad dexteram Patris & Filij, & ipse Pater ad dexteram Filij & Spiritus sancti, quod nusquam inuenitur.

Lib. 4. c. 2.

SED CONTRA est, qđ Damasc. * dicit, q̄ dexteram patris dicimus gloriam & honorem diuinitatis, in qua filius Dei existit ante sæcula, ut Deus & patri consubstantialis.

Art. præced.

RESPON. Dicendum, quod ut ex prædictis patet, nomine dexteræ tria intelligi possunt. Vno modo, secundum Damasc. † gloria diuinitatis: alio modo, secundum Aug. * beatitudo patris: tertio modo, secundum eundem, iudiciaria potestas. Sessio autem, ut dictum est, † uel habitationem, uel regiã seu iudiciariam dignitatem designat. Vnde sedere ad dexteram Patris nihil aliud est, quàm simul cum patre habere gloriam diuinitatis, & beatitudinem, & iudiciariam potestatem, & hoc immutabiliter & regaliter. Hoc autem conuenit filio Dei, secundum q̄ Deus. Vnde manifestum est, q̄ Christus secundum q̄ Deus, sedet ad dexteram patris: ita tamẽ q̄ hæc præpositio ad, quæ transiua est, solam distinctionem personalem importat, & originis ordinem, non autem gradum naturæ, uel dignitatis, qui nullus est in diuinis personis, ut in prima parte habitum est. †

Lib. 4. c. 2. Li. 1. de sym bo. c. 4. to. 9. Art. præced.

P. p. q. 42. Art. 3.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ filius Dei dicitur dextera patris appropriate, per modum, quo etiam dicitur unius patris: sed dextera patris secundum tres significationes prædictas, † est aliquid commune tribus personis.

In corp. art.

AD SECUNDUM dicendum, quod Christus secundum q̄ homo, est assumptus ad diuinũ honorem, qui in prædicta sessione designatur: sed tamẽ ille honor diuinus conuenit Christo, in quãtum est Deus, non per aliquam assumptionem, sed per æternam originem.

In corp. art.

AD TERTIUM dicendum, q̄ nullo modo potest dici, q̄ pater sedeat ad dexteram Filij uel Spiritus sancti, quia Filius & Spiritus sanctus trahunt originem a patre, & non econuerso: sed Spiritus sanctus proprie potest dici sedere ad dexteram patris uel Filij, secundum sensum * prædictum: licet secundum quãdam appropriationem attribuaturs Filio, cui appropriatur æqualitas: sicut dicit Aug. † q̄ in patre est unitas, in Filio æqualitas, in Spiritu sancto unitatis equalitatisque connexio.

Lib. 1. de doct. Christi. c. 5. et ca. hinc tom. 1.

¶ Super Quæstio. 58. Art. tertium.

ARTICVLVS III.

Vtrum sedere ad dexteram Patris conueniat Christo, secundum quod homo.

Titulus clarus est, q̄ in corpore, tria sunt. Primo refertur quid importet, sedere ad dexteram Patris, ponendo maxime id qđ insinuat ly ad. Secundo fit una distinctio trimembris, iuxta triplicem modum con-

Locis supra art. 2. indicis.

Lib. 4. cap. 2. e med.

F diuinitatis non conuenit Christo, secundum quod homo. ergo uidetur quod Christus, secundum quod homo, nõ sedeat ad dexteram patris.

¶ 2 Præf. Sedere ad dexteram regnantis, subiectionem excludere videtur, quia qui sedet ad dexteram regnantis, quodammodo illi corregnat Christus autẽ, sicut q̄ homo est subiectus patri, ut dicitur 1. ad Cor. 15. ergo uidetur q̄ Christus, secundum q̄ homo, non sit ad dexteram patris.

¶ 3 Præf. Roma. 8. super illud, Qui est ad dexterã Dei, exponit gloss. † id est, æqualis Patri in honore, quo Deus pater est, uel ad dexteram patris, id est, in potioribus bonis Dei. Et super illud Hebr. 1. Sedet ad dexterã Dei in excelsis, glo. * id est ad æqualitã patris, super omnia & loco, & dignitate: sed esse equalem Deo, non conuenit Christo, secundum q̄ homo: nam secundum hoc ipse dicit Io. 14. Pater maior me est, ergo uidetur q̄ sedere ad dexteram Patris, nõ conueniat Christo, secundum quod homo.

SED CONTRA est, qđ Augu. † dicit in sermone de Symbolo, Ipsam dexteram, intelligite potestatem, quã accepit ille homo susceptus a Deo, ut ueniat iudicaturus, q̄ prius uenerat iudicandus.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) nomine dexteræ patris, intelligitur uel ipsa gloria deitatis ipsius, uel beatitudo æterna eius, uel potestas iudiciaria & regalis. Hæc autem præpositio ad, quẽdam accessum ad dexteram designat, in quo designatur conuenientia cum quadam distinctione, ut supra dictum est. * Quod quidem potest esse tripliciter. Vno modo, ut sit conuenientia in natura, & distinctio in persona, & sic Christus, secundum quod filius Dei, sedet ad dexteram patris, quia habet eãdem naturam cum patre. Vnde prædicta † conueniunt essentialiter Filio, sicut & Patri & hoc est esse in æqualitate patris. Alio modo,

secundum gratiam unionis, quæ importat econuerso distinctionem naturæ & unitatem personæ. Et secundum hoc Christus, secundum quod homo, est filius Dei, & per consequens sedens ad dexteram patris, ita tamen quod ly secundum quod, non delinquet conditionem naturæ, sed unitatem suppositi, ut supra expositum est. * Tertio modo, potest prædictus accessus intelligi secundum gratiam habitabilem, quæ abundantior est in Christo præ omnibus alijs creaturis, in tantum q̄ ipsa natura humana, in Christo, est beatorum ceteris creaturis, & sup d Omnes

uenientia, & distinctionem bimembrem, scilicet naturæ uel suppositi determinabilis per ly secundum q̄ ponens tres conclusiones, declarat. ¶ Circa primum aduerte, q̄ auctor non refertur omnia, sed scientia ad suum propositum: prætermittit enim ordinem, quem in responsione ad tertium præcedentis articuli tantum fecit, ut propterea negandũ omnino dixerit, Patre sedere ad dexteram Filij. ¶ Circa secundum aduerte, q̄ in secundo membro Auctor uertitur illa propositio: quæ tamen magis est neganda, quam affirmanda: iuxta doctrinam superius habitam. uertitur enim propositio illa. Christus, secundum quod homo, est filius Dei: quam tamen ualluit ante & post, ita ut nulli errandi occasio præberetur, ut patet in litera.

¶ Circa tertium aduerte, q̄ prima conclusio, Christus secundum quod Deus sedet ad dexteram Patris, respondet primo dictis in secunda parte huius corporis. Secunda autem conclusio, Christus secundum quod homo, sedet ad dexterã Patris, prout ly homo sit pro natura, respondet tertio loco dictis in secunda parte corporis. Tertia uero conclusio, id est Christus secundum quod homo, sedet ad dexterã Patris, ut ly homo denotat unitatem suppositi, respondet secundo dictis in secunda parte corporis. Coactus est autẽ Auctor ad has distinctiones, ut dignitate Christi hominis, & auctoritates sane intellectas saluaret.

Glo. Ansh. hoc loco mo 5.

Lib. 4. e. medio. Al. Ad tur. con. sua car. omni. tara.

Glo. Intra. nearu. ibi.

Ita. de sym. bolo. cap. 9. non longe a prima. to. 9.

Art. præced.

Art. præced.

In hinc. art.

Quæstio. art. 10.

P. 247.

nes alias creaturas habens regiam & iudiciariam potestatem. Sic igitur si ly secundum quod designet conditionem naturæ, Christus, secundum quod Deus, sedet ad dexteram Patris, idest in æqualitate Patris: secundum autem quod homo, sedet ad dexteram patris, idest in bonis paternis potioribus, præ ceteris creaturis, id est in maiori beatitudine, & habens iudiciariam potestatem. Si uero ly secundum quod designet unitatem suppositi, sic etiam secundum quod homo, sedet ad dexteram Patris, secundum æqualitatem honoris: in quantum scilicet, eodem honore ueneramur ipsum filium Dei cum natura assumpta, ut supra dictum est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod humanitas Christi secundum conditiones suæ naturæ non habet gloriam, uel honorem deitatis: quam tamē habet ratione personæ, cui unitur. Vnde ibidem Damascenus subdit, In qua, scilicet gloria deitatis, Dei filius existens ante sæcula, ut Deus & Patri confubstantialis, sedet conglorificata carne eius: * adoratur enim una hypostasis una adoratione cum carne eius, ab omni creatura.

AD SECVNDVM dicendum, quod Christus secundum quod homo, subiectus est Patri, prout ly secundum quod designat conditionem naturæ, & secundum hoc non competit ei sedere ad dexteram Patris, secundum rationem æqualitatis, secundum quod est homo. Sic autem competit ei sedere ad dexteram patris, secundum quod per hoc designatur excellentia beatitudinis, & iudiciaria potestas super omnem creaturam.

AD TERTIVM dicendum, quod esse in æqualitate patris, non pertinet ad ipsam naturam humanam Christi, sed solum ad personam assumptam: sed esse in potioribus bonis Dei, secundum quod importat excessum aliarum creaturarum, conuenit etiam ipsi nature assumptæ.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Hebr. 1. Ad quem angelorum dixit aliquando, Sede a dextris meis, idest in meis bonis potioribus, uel mihi secundum diuinitatem æqualis quasi dicat ad nullum: sed angeli sunt superiores alijs creaturis, ergo multo magis nulli alii conuenit sedere ad dextram patris quam Christo.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) Christus dicitur sedere ad dexteram patris, in quantum secundum diuinam naturam est in æqualitate patris, secundum autem humanam naturam in excellenti possessione diuinorum bonorum præ ceteris alijs creaturis. Vtrumque autem soli Christo conuenit, unde nulli alij, nec angelo, nec homini conuenit sedere ad dexteram patris, nisi soli Christo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quia Christus est caput nostrum, illud, quod collatum est Christo, est etiam nobis in ipso collatum. Et propter hoc, quod ipse iam resuscitatus est, dicit Apostolus, quod Deus nos quodammodo ei correuscitauit, qui tamen in nobis ipsis non dum sumus resuscitati, sed resuscitandi, secundum illud Ro. 8. Qui suscitauit Iesum a mortuis, uiuificabit & mortalia corpora nostra, & sicut eundem modum loquendi subdit Apostolus, quod confedere nos fecit in celestibus, scilicet in hoc ipso, quod caput nostrum, quod est Christus, ibi sedet.

AD SECVNDVM dicendum, quod quia dextera est diuina beatitudo, sedere in dextera, non significat simpliciter esse in beatitudine, sed habere beatitudinem cum quadam dominatiua potestate, & quasi propriam & naturalem, quod soli Christo conuenit, nulli autem alij creaturæ. Potest tamen dici, quod omnis sanctus, qui est in beatitudine, est ad dexteram Dei constitutus, unde & dicitur Mat. 25. quod statuet oues a dextris.

AD TERTIVM dicendum, quod thronum significatur iudiciaria potestas, quam Christus habet a patre, & secundum hoc dicitur sedere in throno patris. Alij autem sancti habent eam a Christo, & secundum hoc dicuntur in throno Christi sedere, secundum illud Mat. 19. Sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.

AD QVARTVM dicendum, quod (sicut Chrysostomus dicit super Mat.) locus ille, id est confessus dexteræ, inuius est omnibus non solum hominibus, sed etiam angelis, sicut enim præcipuum unigeniti ponit Paulus dicens, Ad quem autem angelorum dixit unquam, sede a dextris meis: Dominus ergo non quasi existens inter quibusdam, qui sessuri sint, sed condescendens interrogantium supplicationi respondit: hoc enim unum solum quærebant præ alijs, stare apud ipsum. Potest tamen dici, quod petebant filij Zebedæi, excellentiam habere præ alijs in participando iudiciariam potestatem eius, unde non petebat quod sederent ad dexteram, uel sinistram patris, sed ad dexteram, uel sinistram Christi.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum sedere ad dexteram Patris, sit proprium Christi.

AD QVARTVM sic procedit. Videtur quod sedere ad dexteram patris, non sit proprium Christi. Dicit enim Apostolus Eph. 2. quod Deus correuscitauit nos, & confedere fecit in celestibus in Christo Iesu: sed resuscitari non est proprium Christi, ergo etiam pari ratione nec sedere ad dexteram Dei in excelsis.

¶ 2. Præter. Sicut Aug. dicit in lib. de Symbolo, Christum sedere ad dexteram patris hoc est habitare in eius beatitudine: sed hoc

multis alijs conuenit, ergo uidetur quod sedere ad dexteram patris, non sit proprium Christi.

¶ 3. Præter. Ipse dicit Apoc. 3. Qui uicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego uici, & sedi cum patre meo in throno eius. Sed per hoc sedet Christus ad dexteram patris, quod sedet in throno eius, ergo et alij qui uincunt, sedent ad dexteram patris. ¶ 4. Præter. Matth. 20. Dominus dicit, Sedere ad dexteram meam uel sinistram, non est meum dare uobis, sed quibus paratum est a patre meo: hoc autem frustra diceretur, nisi esset aliquibus paratum, non ergo sedere ad dexteram, conuenit soli Christo.

QVAESTIO LIX.

De iudiciaria potestate Christi, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de iudiciaria potestate Christi.

Et circa hoc queruntur sex. Primo, utrum iudiciaria potestas sit attribuenda Christo.

Super Questio. 59. Articulus primus.

Titulus clarus. In corpore una conclusio: iudiciaria potestas proprie attribuitur Christo. Probatur: Trium requisitorum ad iudicium, scilicet potestatis, rectitudinis, & sapientie, tertium est: secundum quod

Quæstio. 58. art. 1.

Lib. 4. c. 2. a medio.

Al. Adora tur enim chris tum cum ab omni crea tura.

de sym. 2. cap. 7. longe in. 10. 9.

Super Questio 58. Artic. quartum.

Titulus clarus. In corpore una conclusio.

Titulus clarus. In corpore una conclusio.

Art. 1. a. & 2. huius q.

Quæstio 58. art. 1.

Hom. 66. in Mattheo. inter prim. & med. tom. 43.

Alias, suspi cationi.